

ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СПРИЯТЛИВОГО ЖИТТЄВОГО ПРОСТОРУ ЛЮДИНИ: ДОСВІД НІДЕРЛАНДІВ

Сидор В.

*(доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри цивільно-правових
дисциплін, Чернівецький юридичний інститут Національного університету “Одеська
юридична академія”)*

Взаємовплив національного законодавства різних країн, а також міжнародно-правових актів відображає сучасний стан балансу теперішнього і прийдешніх поколінь. Тому особливий інтерес становить досвід забезпечення сприятливого життєвого простору європейських країн. Зокрема, такої невеликої країни, як Королівство Нідерланди, яка займаючи територію 41 543 км² (а з них з них суходіл — 33 893 км²), змогла забезпечити раціональне використання земель і стати одним із лідерів екологічної політики Європейського Союзу.

Вважаємо, що одним із інструментів такого прогресу стало правильне планування використання територій. Метою планування є створення більш раціональної організації видів і взаємозв'язку використання земель для забезпечення необхідного балансу при забудові земель, заходів охорони навколишнього середовища, вирішення соціальних та економічних завдань [1].

В Королівстві Нідерланди плани розвитку територій всіх рівнів складають виходячи з демографічної, соціальної та економічної ситуації з певною метою, наприклад, економічний розвиток муніципалітетів, збереження осередків традиційного землекористування тощо. Планування землекористування в Нідерландах регламентується Законами “Про планування” (Wet op de Ruimtelijke Ordening), “Про будівництво” (Woningwet) та “Про перерозподіл сільськогосподарських земель” (Landinrichtingswet).

Планування використання земель являє собою діяльність, що здійснюється органами влади для досягнення поставлених завдань. Практично завжди ця діяльність виражається в розробці і реалізації певних планів та одночасно в перевірці заявок про отримання дозволів на будівництво. Планування служить інтересам суспільства - воно створює умови для збереження відкритих територій, публічних площ, створення нових доріг [2, с. 299].

В загальних рисах систему планування використання територій Нідерландів можна зобразити на декількох рівнях:

1 рівень - Національна схема розвитку територій (struatuurschema). Вона відображає регіони Королівства, промисловий чи природоохоронний розвиток яких відповідає національним інтересам. При цьому Національна схема розвитку територій є рекомендаційним актом.

2 рівень - Стратегічні зональні рішення (planologische kernbeslissingen). Вони застосовуються у випадку затвердження конкретних проектів - розширення населених пунктів, будівництво автомобільної дороги, створення національного природного парку тощо.

3 рівень - Регіональні плани зонування (sreekplan). Вони мають достатньо загальний характер, затверджуються регіональними органами влади, повинні бути узгоджені з національними планами.

4 рівень - Муніципальні плани використання земель (bestemmingsplan). Вони мають обов'язкову юридичну силу, оскільки муніципалітети в системі планування землекористування відіграють найважливішу роль. Створення планів на забудовані земельні ділянки не є обов'язковим, проте більшість муніципалітетів складають плани і на ці території.

5 рівень - Муніципальні структурні плани (structuurplan). Вони складаються на всю територію або на певну її частину і не мають обов'язкової юридичної сили. Структурні плани закріплюють передумови для подальшого планування використання земель [3].

Система планування в Україні двохрівнева. Відповідно до ст. 177 Земельного кодексу України, загальнодержавні програми використання та охорони земель розробляються з метою забезпечення потреб населення і галузей економіки у землі та її раціонального використання і охорони. Загальнодержавні програми використання та охорони земель розробляються відповідно до програм економічного, науково-технічного і соціального розвитку України. Загальнодержавні програми використання та охорони земель затверджуються Верховною Радою України. Згідно ст. 178 ЗК України, регіональні програми використання та охорони земель розробляються Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласними державними адміністраціями і затверджуються Верховною Радою Автономної Республіки Крим та обласними радами. Програми використання та охорони земель міст Києва і Севастополя розробляються Київською і Севастопольською міськими державними адміністраціями та затверджуються відповідними радами [4].

Таким чином, в результаті аналізу існуючих систем планування використання територій в Королівстві Нідерланди та в Україні можна підсумувати, що в Нідерландах центральний уряд фактично не впливає на затвердження регіональних та муніципальних планів. Рішення про раціональну організацію територій приймаються на місцях муніципалітетами, є деталізованими та обов'язковими до виконання. В цьому аспекті обраний Україною вектор децентралізації вбачається правильним на шляху формування сприятливого життєвого простору наших громадян.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. European Commission / Regional Development Studies : EU compendium on spatial planning system and policies. 1997.
2. Крассов О.И. Право собственности на землю в странах Европы : монография / О.И. Крассов. - М. : Норма, 2016. - 400 с.
3. Електронний ресурс: Режим доступу <https://www.denederlandsegrondwet.nl/9353000/1/j9vvihlf299q0sr/vgrnbta0qpwo>
4. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. – 2002. – №3-4. – Ст. 27.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМ В УКРАЇНІ

Суєтнов Є.

(кандидат юридичних наук, доцент кафедри екологічного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого)

На переконання вчених-екологів, основною причиною глобальних негативних змін у довкіллі є руйнування людиною природних екологічних систем на значних морських і суходільних територіях.

Екологічна система, або екосистема – це біологічна система, що складається зі спільноти живих організмів (біоценоз), середовища їх існування (біотоп), системи зв'язків, що здійснюють обмін речовиною та енергією між ними. Отже, екосистема – це сукупність живих організмів, які пристосувалися до спільного проживання в певному середовищі існування, утворюючи з ним єдине ціле [1].

Значення екосистем полягає в тому, що вони є гарантом стабільності довкілля, його найважливішою структурною одиницею, фундаментом життя. Проте хижацька господарська діяльність людини за останні роки призвела до істотного зменшення екологічних систем, що загрожує біосфері катастрофічними наслідками. Руйнування природних екосистем підриває основи існування багатьох видів та їх угруповань, частина яких вже зникла з лиця Землі, а інша знаходиться на межі вимирання [2].

З огляду на це, проблема збереження та відновлення природних екосистем набуває